

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 102:9

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Ds K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Aartsen, Sgo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Bots, Grand Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; Dr K. Fernhout, Ypsland; Prof. Dr P. W. Groothuis, Amsterdam; Prof. Dr T. Harbstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Sluis; Dr B. A. Koopmans, Amsterdam; Dr J. O. Kuntz, Arnhem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Luidjes, Amsterdam; Dr S. O. Los, Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijer, Rotterdam; Dr Meinen, Groningen; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; J. Strikwouda, Dokkum; Dr L. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; E. Visser, Arnhem; Dr D. H. Th. Vollenhoven, Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wicunga, Hoofddorp; Mr J. A. de Witte, Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Druckers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36900.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling
Voor 't Buitenland en Ned-Indië f1.50 per jaar.
Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

Tot nadere aankondiging is het adres van den Eindredacteur: DUITSCHE KAMPWEG, WOLFHEZE.

INHOUD: Het Amerikaanse Wijkkerken-stelsel — ons ten voorbeeld V. — Uit de Schrift: Tempelbouw (Zach. 6:12) — Kerkelijk Leven: Maar met een verbeterde Bijbelvertaling langer gedraaid? XXI. Schrift en Schriftbeooging V. Wachten — Geestelijke Adviezen: Het zakelijk verband in het gebouwen. — Uit het Pol. en Soc. Leven: De duurt. — Literatuur en Kunst: Naar waar de appelboom groeien. — Zending en Evangelisatie: Niet langer gesloten! — Uit de Buitenlandsche Kerken: Synode Christian Reformed Church in N.A. Persepolis. — Perschaan: — Kerknieuws. — Advertentiën.

HET AMERIKAANSCH WIIKKERKEN-STELSEL — ONS TEN VOORBEELD.

V.

Het groot aantal kerkgebouwen is niet alleen te verklaren uit de talrijkheid van de „denominations“, maar niet minder draagt het streng doorgevoerde parochiestelsel het zinnig ertoe bij.

Om drieërlei reden ontstaat er een nieuwe parochiekerk.

1o, omdat een kerkgebouw te klein wordt voor de steeds groeiende gemeente.

2o, omdat ergens een nieuwe wijk ontstaat.

3o, omdat tengevolge van het Amerikaanse proces het sterk toenemende Engelsch sprekende deel der gemeente om eigen diensten vraagt.

Om het leven van een Amerikaansche parochiekerk goed te laten kunnen, kiezen wij er één van uit en deelen allerlei bijzonderheden omtrent haar mee.

Toelichting over den staat van inkomsten.

Bezien wij nu nader den staat van uitgaven dier wijkkerk.

Eerst wordt vermeld „Leeraars Tractement“. Dat bedraagt 2800 dollar of een kleine 7000 gulden.

Daar komt nog bij een vrije pastorie.

En welk een pastorie!

Onze foto geeft er eenig denkbeeld van.

De Amerikaansche stadspredikant behoeft zich niet met een bovenhuis te behelpen, maar de gemeente stelt een ruime villa tot zijn beschikking.

Niet tusschen andere huizen ingedrukt, maar geheel vrij staand, midden in het groen.

Onder het hoofd „Telephone“ wordt een bedrag genoemd van 52 dollar 12 dollarcents. De kosten van de telefoon, welke in de pastorie is aangebracht, worden eveneens door de kerk gedragen.

Ook de post „Auto Onderhoud“ wijst op een bijzondere bevoorrechtiging. Een predikant zonder auto kan men zich in Amerika bijna niet denken.

Auto's zijn in den regel geschenken van de gemeente. Maar ook voor de jaarlijkse onkosten wordt gezorgd. Daarbij loeren geen Argus-oogen erop of hij zijn auto alleen gebruikt in dienst der kerk dan wel, dat hij voor zijn genoegen met de zijnen er een „trip“ mee maakt. De kruidenierseest — ik bedoel daarmee niet eenigen kruidenier-lezer onaangetaan te zijn, men weet, dat dit een term is met vaststaande beteekenis — is den Amerikaan geheel en al vreemd. Er zijn predikanten, die voor de bearbeiding van hun wijk geen auto noodig hebben. Maar de gemeenten willen niet, dat zij beneden hun stand leven. Dat komt de eer van de kerk te na. En daarom neemt nie-

mand er aanstoot aan, wanneer voor benzine-gebruik en misschien reparatie in een jaar 200 dollar of circa 500 gulden wordt besteed.

Hierbij mag niet worden vergeten, dat krachtens het eigenaardige belastingstelsel in Amerika de predikant in den regel geen belasting betaalt. Hoe dat zoo komt, kunnen wij niet in een paar woorden uitleggen. Wanneer men daarmee vergelijkt, wat er b.v. voor de Amsterdamsche predikanten jaarlijks aan belasting van hun traktement afgaat, zou, indien onze predikanten er niet te hoog voor stonden, wel eens een tikje jaloezie hun hart kunnen binnenglijpen.

En ook hiermee zijn wij er nog niet.

De Staat kent aan „geestelijken“, van welke gezindte ook, het privilege toe te reizen voor half geld. Waar nu de afstanden in Amerika groot zijn, beteekent dit voor den predikant, wiens familieleden ver van hem afwonen, geen gering voordeel.

Natuurlijk denkt de kerk er niet aan voor te rekenen; zij spaart zooveel uit aan belasting en zooveel aan reizen, daarom kunnen wij nu traktement wel wat verlagen.

Hoewel ook in Nederland de toestanden veel zijn verbeterd, slaan toch de Amerikaansche kerken het record.

Zij stellen inderdaad haar predikanten in staat om zonder zorg te leven.

Dat daartoe het wijkkerken-stelsel niet weinig bijdraagt, springt in het oog.

Behalve het predikantstraktement keert de bedoelde wijkkerk nog 712 dollar uit aan „preekbeurten“ en gratificatie en goed 45 dollar aan „catechiseeren“, alzoo samen een 1900 gulden.

In deze wijkkerk werden (het was nog vóór het instellieren van een nieuwe Engelsch-sprekende kerk) elken Zondag 4 diensten gehouden. De eigen predikant nam den eenen Zondag, twee Hollandsche en één Engelschen, den anderen twee Engelsche en één Hollandschen dienst waar. Ook kwam het voor, dat hij slechts twee diensten had. Voor één of twee diensten moest men dan de hulp van een anderen predikant inroepen. Vandaar deze betrekkelijk hoge som voor preekbeurten.

Driemaal preken is in een gemengde gemeente (Hollandsch en Engelsch sprekend) vrijwel regel. Dat daardoor veel van de krachten van den predikant wordt gevergd, in niet zoo weinige gevallen te veel, kan niet worden ontkend. De kerken zouden er wel bij varen, indien hierin zoo spoedig mogelijk verandering werd gebracht. Want drie verzorgde preeken iedere week te houden is geen kleinigheid. Over het algemeen blijven de predikanten niet zo lang op een zelfde plaats. De wisseling is daar veel sterker dan hier. Op den duur wordt daardoor o.i. het belang der gemeente geschaad. En dat aan die herhaalde verandering van standplaats het driemaal preeken eenige schuld draagt, gelooven wij stellig. Wij willen de schaduwzijde evenzeer laten zien als de lichtzijde. Maar deze schaduwzijde vloeit volstrekt niet uit het wijkkerkenstelsel voort.

Ook voor het catechiseeren is hulp vereischt. De predikant alleen kan dat niet af. Men kan dit zelf nagaan, wanneer men weet, dat de kinderen van hun achtste jaar af de catechisatie bezoeken, soms op nog jeugdiger leeftijd. Dat houdt verband met de ontstentenis van Christelijke Scholen op vele plaatsen. De Christelijke School heeft daar een harten strijd om het bestaan te voeren. Niet alleen wordt zij niet van staatswege gesubsidieerd, maar de vrijheid om Scholen met den Bijbel op te richten en in stand te houden, wordt in sommige staten aangevochten. De schoolstrijd is in Amerika dan ook lang niet uitgestreden. Daarvan spreekt nog een andere post in dezen staat van uitgaven. Dat in het land der vrijheid op deze vrijheid aanslagen worden gepleegd, is zeker een donkere schaduw op het overigens zoo in zonschijn spelende Amerikaansche leven. Dit spruit niet zoozeer

uit onverdraagzaamheid voort als wel uit een zucht naar uniformiteit, welke den Amerikaan eigen is. Doch ook zoo genomen, vertoont de schoolstrijd daar veel gemeenschappelijke trekken met den schoolstrijd, die voor een deel achter ons ligt. Gedeeltelijk is het daaraan toe te schrijven, dat de kinderen zoo jong op catechisatie komen en ook naar de Zondagsschool worden gezonden. Zelfs daar, waar een Christelijke School bestaat, blijft men, naar ons inzicht met zeker konservatisme — want ook in het progressieve Amerika is konservatisme niet onbekend — aan de vroegere gewoonte getrouw. De predikant, die daarmee zou willen breken, zou zich wellicht op sterken tegenstand hebben voor te bereiden. En over het geheel blijven de predikanten te kort in een gemeente om hierin verandering te kunnen brengen. Daarenboven raakt het hier geen beginselkwestie. Het zou zeker niet verantwoord zijn daarvoor een kerk in rep en roer te brengen. Met dat al wordt het getal catechisaties te groot voor één predikant. In de wijkkerk, door ons bedoeld, leveren dan ook theologische studenten bijstand en namen des Zaterdag catechisaties voor hun rekening.

Ook hier raak ik weer iets aan, dat voor ons een novum is. Studenten uit catechiseeren! Maar ook dit heeft voor het wijkkerken-stelsel als zodanig geen belang.

De janitor of koster, eigenlijk: deurwachter, is in de wijkkerk een man van veel besognes. Niet alleen heeft hij de zorg voor het kerkgebouw, maar ook voor de centrale verwarming en voor de tuinen, zoowel rond kerk als pastorie.

Gelijk men op onze foto's zien kan zijn kerk en pastorie op een terras gebouwd. Dat doet de Amerikaan gaarne. De glooiing van dat terras is

met gras bedekt. Dat geeft aan de straten in de buitenwijken zulk een vrolijk en landelijk aanzien. De „sidewalks“, de trottoirs, zijn niet, gelijk bij ons met klinkers of kleine vierkante cementsteenen geheel bestraat, maar twee rijen groote cementsteenen (haast zei ik: zerken) liggen in het midden en steken helder af tegen den harden grond daarnaast. Daaruit klimt dan de groene terrasrand geleidelijk op. Terras en terrasrand worden bijna overal waar men komt keurig in orde gehouden, in de wijken der welgestelden natuurlijk het meest. Gedurende het grootste deel van het jaar wordt het gras elken dag gesproeid en eens in de week geknipt.

Dat alles rust op de schouders van den janitor, die wel weet, wat hij te doen heeft. In het verslag van 1924 is er sprake van janitors, doch in dat van 1923 slechts van één, die daarvoor gehonoreerd werd met 1248 dollar of ongeveer 3000 gulden.

Ook de organisten worden bezoldigd.

De orgels in deze wijkkerken zijn gewoonlijk niet zoo groot als bij ons.

Vaak zijn zij geplaatst op het platform en de organist of organiste zit niet achter groene gordijntjes verscholen, maar de gehele gemeente kan hen zien en zij de gemeente.

Dat komt vooral bij het kollekteeren van pas. Voorzover ik het bijwoonde speelt de organist

zoo lang, tot de kollektanten klaar zijn en hun plaats hebben ingenomen.

Alzoo geen stoornis onder de preek.

Een aangename gewaarwording voor wie uit Europa komt.

Het orgel in deze wijkkerk wordt elektrisch gedreven, waarop het woord „power“ of kracht wijst.

Hoe er in Amerika wordt gespeeld?

En gezongen?

Hoe gaarne ik ook daarover wat zou zeggen, het zou ons te ver van ons onderwerp afvoeren. Of bezoldiging van organisten gewenscht is, laat ik buiten geding.

Wel blijkt uit het een en ander, dat de Amerikaanse wijkkerk niet op koopjes uit is.

Zij behoeft zich ook niet te bekrimpen.

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

Tempelbouw.

... en hij zal des HEEREN tempel bouwen. (Zach. 6:12 slot.)

De Man, wiens naam is Spruite, komt. Zoo ziet Zacharias het. De Christus Gods komt als de Man en Spruite. Als de Gróót-Kleine; de Sterk-Zwakke.

En zijn werk is: tempelbouw.

Hij, die een worm en geen man is, en deswege een Man, zal zijn werk doen.

Hij, die den tempel Zijns lichaams liet afbreken, zal des HEEREN tempel bouwen.

Door de verbreking van zichzelf doet hij den geestelijken tempel, waardoor de trouwe Bondsgod wordt verheerlijkt, oprijzen. De tempelruïne van zijn eigen lichaam, is al het zaad, waaruit straks een nieuwe tempel opgroeit.

En in dien tempel zijn Gods kinderen de levende steenen.

Zij hebben in dat Godsgebouw eigen plaats. En het gebouw rijst op, tegen den dag, waarop God de volle eer zal ontvangen voor het werk van Zijn Zoon, den Man Spruite.

* * *

Gods volk is een tempel. Die tempel wordt gebouwd door Christus' werk. Die tempel verrijst in den tijd. Ze wordt gebouwd voor de eeuwigheid.

Maar haar wording is zoo vaak misverstaan. De levende steenen begrijpen zoo menigwerf niet wat er geschiedt. Er wordt een tempel gebouwd!

Wat is dat? Kan dat iets te maken hebben met hun tegenspoed en druk, met hun strijd en worsteling?

Tempelbouw — dan denkt de Israëliet in d'eerste plaats aan den bouw van Salomo's heiligdom.

Dat was de tempelbouw.

Maar bij den bouw van dien tempel was één ding heel opvallend.

De steenen voor den bouw, en het hout voor het bouwwerk, 't kwam alles klaar en af aan op het terrein van den bouw. „Zoodat geene hameren noch bijlen of eenig ijzeren gereedschap gehoord werd in het huis als het gebouwd werd“. (1 Kon. 6:7b).

Er moesten vele eeders van den Libanon vallen, vóór de tempel klaar was. Maar op het terrein aangekomen, moesten ze af zijn, vóór de heilige plaats bereikt werd moesten ze ten volle zijn gevormd.

Er moesten duizenden harde steenklompen van d'aarde worden losgeslagen voor dezen bouw; en in de steengroeven werden ze behouwen en bekapt; om straks klaar te zijn als ze in den tempel werden ingevoegd.

* * *

Christus is bezig Zijn tempel te bouwen. Het heiligdom van levende steenen verrijst. Het terrein, waarop het bouwwerk straks eenwig zal staan te pralen tot eer van den Oppersten Kunstenaar en Bouwmeester, is Gods hemel.

Toch is deze aarde ook bij den bouw betrokken.

Ja maar hier is 't de steengroeve, hier is 't de werkplaats van den Geest van Christus.

Hier op aarde moeten de levende steenen gevormd worden voor dat eeuwige bouwwerk.

Daarom is er hier zooveel klachte, daarom is er zooveel smart.

Maar uw slagen, kind van God, dienen u om klaar te komen voor Gods eeuwigen tempel. De pijnlijke oogenblikken, in welke gij „met nijdig oogen aanziet, hoe dwazen hier op rozen gaan, en hoe god'loozen in hun gangen, al veeltijds rust en vree erlangen“, zijn momenten, in welke ge vergeet de betekenis van uw eigen positie, als levende steen in het Godsgebouw.

Ge moet klaar gemaakt worden.

Zie dan „op wat gladde wegen de voorspoed de boezen leidt!“...

En versta uw tegenslagen, versta uw druk, versta uw pijn...

De steenen zuchten; ja, ze moeten losgeslagen worden van d'aarde; ze moeten pasklaar worden voor het hemelsch gebouw.

* * *

De meest beslagen en behakte steenen in een gebouw zijn de siersteenen van den gevel.

De steen, die de meeste slagen ontving, heeft straks de plaats der eere.

De Bouwmeester weet, waarom sommigen zoo bij uitstek zwaar geslagen moeten worden. Hij slaat om klaar te maken.

Zoo is er in die bijzondere verdrukking ook bijzondere genade.

Maar in Gods koninkrijk gaan genade en eere steeds te samen.

Zoo is er in de groote bezoeking groote genade.

En eens zal het blijken, dat uw groote leed u pasklaar maakte voor de plaats van de groote eere...

Zoo bouwt Christus Zijn tempel.

J. W.

KERKELIJK LEVEN.

Mag met een verbeterde bijbelvertaling langer gedraald?

XXI.

Sinds de Synode van 1917, waarop de zaak ter sprake kwam, is er veel veranderd.

Een groot deel van het voorbereidende werk, dat daar noodig werd geacht, is thans geleverd.

Het tekstonderzoek is thans op een rust punt gekomen.

Andere vertalingen dreigen ook in onze kringen de Statenvertaling te verdringen.

Voorbeelden ter vergelijking van de Stv. (= Statenvertaling) met nieuwe vertalingen, welke als voorbereidend werk voor een verbeterde vertaling kunnen dienen.

1. Uit de Psalmen. 2. Uit Jesaja. 3. Uit Jeremia. 4. Uit de Klaagliederen. 5. Uit Habakuk. 6. Uit Natum. 7. Uit 1 Koningen. 8. Uit Mattheus. 9. Uit Galaten. 10. Uit Efeze. 11. Uit Filippienzen. 12. Uit Kolossenzen. 13. Uit 1 en 2 Thessaloniëzen.

Onder de Nieuw-Testamentische brieven bevat die aan de Hebreërs misschien wel de meeste plaatsen, welke „zwaar zijn om te verstaan“.

De hoofdgedachte is duidelijk.

Daarom trent kan geen geloofige in het onzekere verkeeren.

Maar er zijn details, die veel van het geloof nadenken en onderzoek vorderen.

De eenvoudige bijbellezor zou er achter reeds zeer mee zijn gebaat, wanneer hij over een verbeterde vertaling beschikken kon.

Want vooral de Stv. (= Statenvertaling) van dezen brief is wel voor eenigszins ingrijpende verbetering vatbaar.

Wie het helder geschreven en toch zoo doorwrochte deel van Prof. Grosheide in de serie „Korte Verklaring“ opstaat, waarin deze brief behalve geëxegeseerd, ook opnieuw vertaald is, moet daarvan wel aanstonds overtuigd worden.

Wij doen hier en daar een greep.

De Stv. van Hebr. 3:18: „Want in hetgeen Hijzelf, verzocht zijnde, geleden heeft, kan Hij degenen, die verzocht worden, te hulp komen“ heeft menige preek doen geboren worden, waarin averechtse gedachten werden voorgedragen. Zij leidde meer tot in-, dan tot uitlegging van Gods Woord. Men zocht nauwkeurig het lijden van Christus na om daarin trekken te vinden, welke met ons lijden overeenkomen. Ook werd soms de omgekeerde orde gevolgd en bracht men verdrietelijken, welke wij ervaren, op Christus over. Men dacht op grond van dezen tekst, dat het plaatsvervangend karakter van Jezus' lijden eischte, dat men voor alles wat ons in dit leven wordt aangedaan, een parallel moest bestaan in Christus' leven hier op aarde. Toch liep men zoo vast. Neem de kwellingen van den ouderdom. Onze Heiland heeft die nooit gekend. Hij is daarin nooit verzocht geweest. Kan Hij dan in de lasten, welke den hoogen leeftijd eigen zijn en in de verleidingen, waaraan speciaal onze ouden van dagen blootstaan, geen hulp bieden? In dat opzicht zou dan het evangelie geen troost bevatten.

De vertaling van Prof. Grosheide leidt hier echter in het rechte spoor. „Want doordat Hijzelf in Zijn lijden verzoeking doerston, kan Hij, die verzocht worden, helpen.“ Men mag hier het lijden en de verzoeking niet gaan specialiseeren. Men mag er geen optelsom van bijzondere smarten van maken. Neen, het wordt hier kollektief genomen. Dit geeft dadelijk het gewenschte inzicht en heeft zoowel voor de levenspraktijk als voor de dogmatiek veel te zeggen.

Een andere tekst, Hebr. 3:4.

In den statenbijbel leest men: „Want een ieder huis wordt van iemand gebouwd, maar die dit alles gebouwd heeft, is God“. De Kanttekenaren verstaan onder „dit alles“ „wat tot den welstand Zijner gemeente“ behoort. Prof. Grosheide echter geeft deze vertaling: „Want elk huis wordt door iemand gebouwd, maar de bouwmeester van het heelal is God“. Daarin komt de voortreffelijkheid van Christus, die hier God wordt genoemd, boven Mozes nog te sterker uit.

Een anderen zin krijgt b.v. ook Hebr. 4:1.

„Laat ons dan vreezen, dat niet te eeniger tijd de belofte van in Zijne rust in te gaan nagelaten zijnde, iemand van u schijne achtergebleven te zijn.“ Het kost den gewonen en zelfs den ontwikkelden bijbellezor veel hoofdbrekens om den zin daarvan te vatten. Wat is dat: een belofte nalaten? En als dat nalaten

heeft plaats gehad, waarom heet het dan: schijne achtergebleven te zijn? Met de vertaling van Prof. Grosheide zal evenwel niemand moeite hebben: „Hoe den we er ons daarom voor, zoo lang de belofte van in te gaan in Zijn rust nog geldig blijft, dat niet iemand van u eens zou blijken te laat gekomen te zijn.“ Hier wordt er dus op aangedrongen „het heden der genade“ — zooals het gewoonlijk van den kansel heet — niet te laten voorbijgaan.

Kiezen we nu een grooter stuk.

Wij lieten daarvoor het oog vallen op Hebr. 5. Hier volgen de beide vertalingen.

1. Want alle hogepriester, uit de menschen genomen, wordt gesteld voor de menschen in de zaken, die hij God (te doen) zijn, opdat hij offeren gaven en slachtoffers voor de zonden.

2. Die behoorlijk medelijden kan hebben met de onwelenden en dwalenden, overmits hij ook zelf met zwakheid onvangen is.

3. En om derzelver zwakheid wij moet hij, gelijk voor het volk, alzoo ook voor zichzelf, offeren voor de zonden.

4. En niemand neemt zichzelf die eer aan, maar die van God geroepen wordt, gelijkerwijs als Aäron.

5. Alzoo heeft ook Christus Zichzelf niet verheerlijkt, om Hogepriester te worden, maar Die tot Hem gesproken heeft: Gij zijt Mijn Zoon, den bel ik U gegeroofd heef.

6. Gelijk Hij ook in een andere plaats) zegt: Gij zijt Priester in der eeuwigheid, naar de ordening van Melchizedek.

7. Die in de dagen Zijns vleesches, geboden en ammeningen tot Dengene, Die Hem uit den dood kon verlossen, met sterke roeping en tranen geofferd hebbende, en verhoord zijnde uit de vrees.

8. Hoewel Hij de Zoon was, mochtang gehoorzaamheid geleerd heeft uit hetgeen Hij heeft geleden.

9. En medelijd zijnde, is Hij allen, die Hem gehoorzaam zijn, een oorzaak der eeuwige zaligheid geworden.

10. En is van God genaamd een Hogepriester, naar de ordening van Melchizedek.

11. Van deswelken wij hebben vele dingen, en waar om te verklaren, te zeggen, dewijl gij traag om te hooren geworden zijt.

12. Want gij, daar gij leeraars behoortet te zijn van wege den tijd, hebt wederom van noode, dat men u leere, welke de eerste beginselen zijn der woorden Gods; en gij zijt geworden, als die melk van noode hebben, en niet vaste spijs.

13. Want een iegelijk, die der melk deelachtig is, die is onoveren in het woord der gerechtigheid; want hij is een kind.

14. Maar der volmaaktten is de vaste spijs, die door de gewoonte der zinnen geoffend hebben, tot onderscheiding beide des goeds en des kwaads.

Het is schier niet te doen in kort bestek al de verschillpunten te bespreken.

Stippen wij slechts het volgende aan.

In vs 1 is „treedt ten behoeve van de menschen op“, duidelijker en juister dan: „wordt gesteld voor de menschen“ (Stv.). De inlatching van de Stv. drukt niet uit, wat in den grondtekst staat. Dat zinsdeel ziet op de relatie tot God, niet op eenigerlei handeling.

„Die behoorlijk medelijden kan hebben“ (Stv. in vs 2 geeft ons eigenlijk geen gedachte. Wel daarentegen: „Hij kan zacht gezind zijn“ (Prof. Grosheide).

In vs 3 blijkt de inlatching van de Stv. weer overbodig.

In vs 4 beteekent „eer“ bepaaldelijk het „ambt“, wat in de vertaling van Prof. Grosheide tot zijn recht komt.

Tastbaar is ook de verbetering in vs 5. De Stv. zegt, dat Christus Zichzelf niet heeft verheerlijkt om hogepriester te worden. Het verdient echter aanbeveling om met Prof. Grosheide te lezen: Hij heeft zichzelf niet de eer aangedaan.

Geen klein verschil brengt vs 7. Voor „verhoord zijnde uit de vrees“, heeft Prof. Grosheide: „is verhoord vanwege Zijn vroomheid“.

Evenzoo vs 9. Men vergelijke: „en geheiligd zijnde“ (Stv.), met „en tot het hoogtepunt gebracht“ (Prof. Grosheide).

Niet zoo groot is in vs 10 het onderscheid tusschen „en is van God genaamd“ (Stv.) en „die door God was aangesproken“ (Prof. Grosheide), schoon niet geheel zonder betekenis.

Laten wij nog even wijzen op vs 14. De Stv. spreekt daar van de volmaaktten, „die door de

gewoonh

onderscheid

Eenvoudig

die een d

merking

onderscheid

Vóór wij

wij nog ee

dacht.

B.v. Heb

De Stv.

haar: „Zoo

rechten v

lijke heil

Grosheide l

had dus

schrift

kende l

Ook Heb

„Daarom.

inkrijk

vasthou

lijk Gode n

godvruch

nu we een

niet wan

dankbaar

vereeren

vroomhe

Voor de

vasthouden

is stellig n

Ten best

beide verta

4. Want het

degenen, die e

weest zijn, en

zaren gesmaa

des Heiligen O

lig geworden i

6. En gesmaa

gode Woord

krachten der

eenw.

6. En afvall

reg ik) weder

wen tot beke

nietzelven den

wederom „kruis

lijk te behand

7. Want da

regen, monim

gende, indruk

kruis voortbre

genen, door w

leerd wordt.

zeen van God

8. Maar di

distelen draa

werpelijk, en

vloeking, welk

verdranding.

9. Maar gel

tekenen ons

dagen, en mo

gevoegd, hoe

sproken.

10. Want G

rechvaardig, d

rou vergeten,

der liefde, die

Naam bewezen

de heiligen ge

nog dient.

11. Maar w

een iegelijk v

maatschappig

volle verzeke

tot het einde

12. Opdat

wordt, maar

dergenen, die

lankmoedigheid

sen beïrvan.

Speciaal e

ter vergelij

Hiermee is

Of iemand

zingen een

Wanneer

om voor ee

zal dat de

wegen en v

andere verta

Twee di

Voorreest

verbeteri

Vervolgen

bereiden

thans ree

= Schrift en

De mecha

schismatieke

wil van het

flikatie „org

adent alzoo

Misschien

ren“ of op

doen hij so

scheiden ma

betwist en

Trouwens,

druk werkt

wij Bavinek

werk, zijn l

En dat op

uitlegging v